

MUZIEK IN DE LAGERE SCHOOL

EERSTE KLAS

Zie ook: <https://www.cielen.eu/muziek-in-de-eerste-klas.pdf>

Muziek in de eerste klas: het gaat hier vooral om de inhoud van de muzieklessen in de namiddagperiodes. Sommige elementen daarvan komen ook aan bod in de ochtendmuziek (muzikale opmaat). In die ochtendmuziek komen kinderen van de eerste klas echter ook in contact met wat in tweede en derde klas thuishoort.

Zang

Eenstemmig.

Syllabisch.

Keuze van de liederen:

Uit het repertoire van het traditionele kinderlied.

In samenhang met de opbouw van het blokfluitspel.

In samenhang met de intervalleer.

In samenhang met periodelessen.

In samenhang met toneelstuk.

In samenhang met het feest.

Bij voorkeur geen vereenvoudigde versies van bekende muziekwerken.

Lieder in diverse talen.

Tessituur: e'-e''.

Instrumentaal

Aansluiten bij het liedrepertoire.

Blokfluit

Leren blokfluitspelen volgens een zeer gestructureerde methode (in tegenstelling tot de ochtendmuziek, waar dit minder gestructureerd verloopt).

Zie ook: <https://www.cielen.eu/muziek-blokfluit-leren-spelen.pdf>

De opbouw van het leren blokfluitspelen sluit aan bij ontwikkeling kinderlied:

1. **koekoeksters**: dalend en stijgend op verschillende toonhoogten.

Koekoek waar ben je?

Rommele in de pot.

Woont een bakker in Kalmthout.

2. **kinderdeun** (zaagdeun) op verschillende toonhoogten.

Paardje beslaan.

Het regent.

3. **prepentatoniek**

Goede liederen wilt mij aanhoren.

4. **pentatoniek** (verschillende vormen van pentatoniek).

Mieke hou je vast.

Ikkeltje kramikkeltje.

Herderkens van buiten (majeurpentachord).

Al van de droge haring (mineurpentachord).

5. **hexachord**

Tussen Keulen en Parijs.

Al die daar zegt de reus die komt.

Hier is onze fiere pinksterblom.

6. **diatoniek**

Veruit de meeste kinderliederen.

Klokkenspel

Leren bespelen van klokkenspel. Vooral in samenhang met de blokfluit en de intervalleer.

Slaginstrumenten

Ritmische ondersteuning van de melodie.

Elementaire (voorzichtige) ondersteuning van het metrum.

Notenleer

De tonen mogen benoemd worden (liefst met de letterbenaming) maar moeten nog niet op de notenbalk staan. Zuiver op het gehoor en in aansluiting met blokfluit en klokkenspel.

Intervalleer

De a als eerste bewuste toon. De absolute toon "de zonnetoon".

Kwint omhoog en omlaag "de stralende toon".

Secunde omhoog en omlaag "de beweeglijke toon".

Kwart omhoog en omlaag "de staptoon".

Terts als opvulling van de kwint "de klokkentoon".

Prime als repetitor voor de stijgende kwart- en kwintsprong "de grondtoon".

Veel instrumentale improvisatie.

Gebruik van klokkenspel is onontbeerlijk.

Stemvorming en ademhaling

Geen bewustzijn voor de middenrifademhaling wekken. Wel spelletjes en oefeningen die deze bevorderen: kaarsen blazen, ritmieballonnetje blazen, veertjes blazen enz...

Geen stemvorming als dusdanig, wel steeds voldoende hoog zingen met aandacht voor kopresonantie.

Zingen op klanken: noe, lu, jo, ju enz; klanken die vooraan in de mond kunnen gezongen worden. Liefst niet met de a-klank, tenzij voorafgegaan door een j (ja) of n(na) en met voldoende aandacht voor de plaatsing van de klank vooraan in de mond.

Goede articulatie met ontspannen mond.

Gehoortvorming

Klanken herkennen.

Toonduur herkennen.

Toonhoogte herkennen.

Intervallen herkennen.

Luisteren naar muziek (bijvoorbeeld ook bij begin van een verhaal).

Vormleer

Voor- en nazingen van muzikale zinnen.

Voor- en naspelen improviserend.

Ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen.

Ritme

Het ritme van de tekst volgen al klappend en op instrumenten.

Ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen.

Eenvoudige ondersteuning van het metrum.

Metrum en ritme gelijktijdig hanteren.

Ostinato's en bourdons op Orff-instrumentarium.

Functionele muziek

Toneelmuziek.

Begeleiden van eenvoudige liederen.

Zuiver instrumentale melodische stukjes.

Eenvoudige ritmische stukjes.

Feestmuziek:

Vóór het feest: steeds dezelfde toonaard instrumentaal.

Na het feest: in andere toonaarden (transponeren) zingen en spelen.

TWEEDE KLAS

Muziek in de tweede klas: het gaat hier vooral om de inhoud van de muzieklessen in de namiddagperiodes. Sommige elementen daarvan komen ook aan bod in de ochtendmuziek (muzikale opmaat). In die ochtendmuziek komen kinderen van de tweede klas echter ook in contact met wat in eerste en derde klas thuishoort.

Zang

Eenstemmig.

Syllabisch.

Moeilijkere liederen komen nu ook aan bod.

Keuze van de liederen:

Uit het repertoire van het traditionele kinderlied.

In samenhang met de opbouw van het blokfluitspel.

In samenhang met de intervalleer.

In samenhang met periodelessen.

In samenhang met toneelstuk.

In samenhang met het feest.

Niet: vereenvoudigde versies van bekende muziekwerken.

Lieder in diverse talen.

Tessituur: e'-e''.

Instrumentaal

Aansluiten bij het liedrepertoire.

Blokfluit

Herhaling van de eerste klas, moeilijker liederen.

Voortzetting: fis, cis, bes, es (twee mollen, twee kruisen).

Blokfluitstukjes met instrumentale begeleiding.

Zie ook: <https://www.cielen.eu/muziek-blokfluit-leren-spelen.pdf>

Klokkenspel

Zoals in de eerste klas. Meer gebruik van chromatische tonen.

Slaginstrumenten

Ritmische ondersteuning van de melodie.

Elementaire (voorzichtige) ondersteuning van het metrum.

Notenleer

De tonen mogen benoemd worden (lieft met de letterbenaming) maar moeten nog niet op de notenbalk staan. Zuiver op het gehoor en in aansluiting met blokfluit en klokkenspel. Nog steeds geen notenbeeld.

Intervalleer

Intervallen op het klokkenspel treffen.

Improviseren op klokkenspel.

Intervallen op de blokfluit treffen.

Intervallen al zingend treffen.

Stemvorming en ademhaling

Geen bewustzijn voor de middenrifademhaling wekken. Wel spelletjes en oefeningen die deze bevorderen: kaarsen blazen, ritmieballonnetje blazen, veertjes blazen enz...

Geen stemvorming als dusdanig, wel steeds voldoende hoog zingen met aandacht voor kopresonantie.

Zingen op klanken: noe, lu, jo, ju enz; klanken die vooraan in de mond kunnen gezongen worden. Liefst niet met de a-klank, tenzij voorafgegaan door een j (ja) of n(na) en met voldoende aandacht voor de plaatsing van de klank vooraan in de mond.

Goede articulatie met ontspannen mond.

Gehoortvorming

Klanken herkennen.

Toonduur herkennen.

Toonhoogte herkennen.

Intervallen herkennen.

Luisteren naar muziek (bijvoorbeeld ook bij begin van een verhaal).

Vormleer

Voor- en nazingen van muzikale zinnen.

Voor- en naspelen improviserend.

Ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen.

Ritme

Het ritme van de tekst volgen al klappend en op instrumenten.

Ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen.

Eenvoudige ondersteuning van het metrum.

Metrum en ritme gelijktijdig hanteren.

Ostinato's en bourdons op Orff-instrumentarium.

Functionele muziek

Toneelmuziek.

Begeleiden van de liederen (eenstemmig) met mogelijk gebruik van ostinato.

Zuiver instrumentale melodische stukjes.

Ritmische stukjes (slagwerk).

Feestmuziek:

Vóór het feest: steeds dezelfde toonaard instrumentaal.

Na het feest: in andere toonaarden (transponeren) zingen en spelen.

DERDE KLAS

Muziek in de derde klas: het gaat hier vooral om de inhoud van de muzieklessen in de namiddagperiodes. Sommige elementen daarvan komen ook aan bod in de ochtendmuziek (muzikale opmaat). In die ochtendmuziek komen kinderen van de derde klas echter ook in contact met wat in eerste en tweede klas thuishoort.

Zang

Eenstemmig

Waarom nog geen meerstemmigheid?

Omdat te vroege meerstemmigheid schadelijk is voor de kinderstem. Kinderen in een derde klas zijn er doorgaans nog niet aan toe om meerstemmig te zingen, omdat ze nog niet voldoende zelfstandigheid hebben opgebouwd. Zij gaan nog sterk van de nabootsing uit. Als men hen toch al meerstemmig laat zingen, valt het op dat ze op de stem gaan drukken: ze willen zich manifesteren ten opzichte van de andere stemmen en zingen daarom meestal te luid en zijn niet in staat te luisteren naar de andere stemmen.

Wat met eenvoudige canons en zeer eenvoudige meerstemmigheid?

Er zijn zeer eenvoudige, zeer homofone canons die in de loop van de derde klas aan bod kunnen komen. Meestal gebeurt dat zelfs spontaan door de kinderen. Men kan dat laten gebeuren op voorwaarde dat er niet te luid gezongen wordt. Beter is echter om zulke canons op de blokfluit te laten spelen. Zo bouwen de kinderen op een gezondere manier de nodige zelfstandigheid op en leren ze ook naar de andere stemmen luisteren.

Er bestaan ook liederen waarop heel eenvoudig een tweede stem kan gezongen worden. In een muzikale derde klas gebeurt dat ook spontaan en dikwijls improviserend. Dat kan men ook laten gebeuren, mits men ook hier weer let op de kwaliteit van de zang en het instrumentale spel.

Syllabisch (hoofdzakelijk).

Moeilijkere en langere liederen komen nu ook aan bod: o.a. ballades (deze liederen kunnen wegens de lengte ervan uitsluitend in de namiddagmuziekles aan bod komen, maar kunnen ook gedeeltelijk opgenomen in het repertoire van de muzikale opmaat).

Keuze van de liederen:

Uit het repertoire van het traditionele kinderlied.

In samenhang met de intervaller.

In samenhang met periodelessen.

In samenhang met toneelstuk.

In samenhang met het feest.

Liederen in diverse talen.

Niet: vereenvoudigde versies van bekende muziekwerken.

Tessituur

c'-e" (c' - f").

Instrumentaal

Aansluiten bij het liedrepertoire

Blokfluit

Moeilijkere liederen.

Voortzetting: fis, cis, bes, es (twee mollen, twee kruisen).

Blokfluitstukjes met instrumentale begeleiding.

Sopraan- en altblokfluit.

Eenvoudige meerstemmige zettingen en zeer eenvoudige canons.

Klokkenspel

Meer gebruik van kruisen en mollen.

Ostinato's en bourdons.

Slaginstrumenten

Ritmische ondersteuning van de melodie.

Ondersteuning van maat en metrum.

Notenleer

Aanbrengen van het notenbeeld.

Eerst de c op de hulplijn.

Dan de stijgende toonladder (diatonisch) opbouwen tot hoge g.

Stilaan ontstaat de vijflijnige notenbalk.

De G-sleutel.

Toonladders van C en F op de sopraanfluit, van C, F en G op de altfluit.

Toontreffen op sopraan-, en altblokfluit en met de stem.

Ritmische notatie apart van toonnotatie.

Intervalleer

Intervallen op het klokkenspel treffen, vanuit diverse tonen (niet alleen meer vanuit de toon a).

Improviseren op klokkenspel.

Intervallen op de blokfluit treffen.

Intervallen al zingend treffen.

Stemvorming en ademhaling

Nog geen bewustzijn voor de middenrifademhaling wekken. Wel spelletjes en oefeningen die deze bevorderen: kaarsen blazen, ritmiekballonnetje blazen, veertjes blazen enz...

Geen stemvorming als dusdanig, wel steeds voldoende hoog zingen met aandacht voor kopresonantie.

Zingen op klanken: noe, lu, jo, ju enz; klanken die vooraan in de mond kunnen gezongen worden. Liefst niet met de a-klank, tenzij voorafgegaan door een j (ja) of n(na) en met voldoende aandacht voor de plaatsing van de klank vooraan in de mond.

Goede articulatie met ontspannen mond.

Gehoervorming

Klanken herkennen (klankkwaliteiten).

Toonduur herkennen.

Toonhoogte herkennen.

Intervallen herkennen.

Luisteren naar muziek (bijvoorbeeld ook bij begin van een verhaal).

Luisteren naar muziek in taalperiode creatief schrijven.

Vormleer

Voor- en nazingen van muzikale zinnen.

Voor- en naspelen improviserend.

Ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen.

Ritme

Het ritme van de tekst volgen al klappend en op instrumenten.

Ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen.

Ondersteuning van het metrum krijgt nu meer aandacht.

Metrum en ritme gelijktijdig hanteren.

Ostinato's en bourdons op Orff-instrumentarium.

Maatslaan is niet nodig.

Functionele muziek

Toneelmuziek

Begeleiden van de liederen (meerstemmig) met mogelijk gebruik van ostinato.

Zuiver instrumentale melodische stukjes.

Ritmische stukjes (slagwerk).

Feestmuziek

Vóór het feest: steeds dezelfde toonaard instrumentaal

Na het feest: in andere toonaarden (transponeren) zingen en spelen.

VIERDE KLAS

Muziek in de vierde klas: het gaat hier vooral om de inhoud van de muzieklessen in de namiddagperiodes. Sommige elementen daarvan komen ook aan bod in de ochtendmuziek (muzikale opmaat). In die ochtendmuziek komen kinderen van de vierde klas echter ook in contact met wat in vijfde en zesde klas thuishoort.

Zang

Meerstemmig:

Eenvoudige tweestemmige zettingen voor gelijke stemmen.

Eenvoudige canons.

Syllabisch (hoofdzakelijk).

Keuze van de liederen:

Uit het repertoire van het traditionele kinderlied.

In samenhang met de intervaller.

In samenhang met periodelessen.

In samenhang met toneelstuk.

In samenhang met het feest.

Lieder in diverse talen.

Niet: vereenvoudigde versies van bekende muziekwerken.

Tessituur

c' - f'' met een zeldzame afwijking naar boven en naar beneden. (b - g'').

Instrumentaal

Aansluiten bij het liedrepertoire.

Blokfluit: zowel sopraan- als altblokfluit.

Moeilijkere liederen.

Voortzetting: fis, cis, bes, es (twee mollen, twee kruisen).

Blokfluitstukjes met instrumentale begeleiding.

Eenvoudige meerstemmige zettingen en eenvoudige canons.

Klokkenspel

Meer gebruik van chromatische tonen.

Ostinato's en bourdons.

Slaginstrumenten

Ritmische ondersteuning van de melodie.

Ondersteuning van maat en metrum.

Andere instrumenten

Vele kinderen leren nu ook in de muziekschool een instrument bespelen. Deze instrumenten kunnen vanaf nu geïntegreerd worden in de muziekpraktijk van de school.

Notenleer

Toonladders van C, F, G en D op de sopraanfluit, van C, F en G op de altfluit.

Toontreffen op sopraan-, en altblokfluit en met de stem.

Ritmische notatie in combinatie met toonnotatie.

Intervalleer

Intervallen op het klokkenspel treffen, vanuit diverse tonen (niet alleen meer vanuit de a).

Improviseren op klokkenspel.

Intervallen op de blokfluit treffen.

Intervallen al zingend treffen: ontwikkelen van absoluut gehoor door het treffen van de toon a.

Stemvorming en ademhaling

Geen bewustzijn voor de middenrifademhaling wekken. Wel spelletjes en oefeningen die deze bevorderen: kaarsen blazen, ritmiekballonnetje blazen, veertjes blazen enz...

Geen stemvorming als dusdanig, wel steeds voldoende hoog zingen met aandacht voor kopresonantie.

Zingen op klanken: noe, lu, jo, ju enz; klanken die vooraan in de mond kunnen gezongen worden. Liefst niet met de a-klank, tenzij voorafgegaan door een j (ja) of n(na) en met voldoende aandacht voor de plaatsing van de klank vooraan in de mond.

Goede articulatie met ontspannen mond.

Aandacht bij meerstemmig zingen: zorgen dat de kinderen niet op de stem drukken!

Gehoortvorming

Klanken herkennen (klankkwaliteiten).

Toonduur herkennen.

Toonhoogte herkennen.

Intervallen herkennen.

Luisteren naar muziek (bijvoorbeeld ook bij begin van een verhaal).

Luisteren naar muziek in taalperiode creatief schrijven.

Absolute tonen herkennen.

Vormleer

Voor- en nazingen van muzikale zinnen.

Voor- en naspelen improviserend.

Ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen.

Ritme

Het ritme van de tekst volgen al klappend en op instrumenten.

Ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen.

Ondersteuning van het metrum.

Metrum en ritme gelijktijdig hanteren.

Ostinato's en bourdons op Orff-instrumentarium.

Maatslaan is niet nodig.

Functionele muziek

Toneelmuziek

Begeleiden van de liederen (meerstemmig) met mogelijk gebruik van ostinato.

Zuiver instrumentale melodische stukjes.

Ritmische stukjes (slagwerk).

Feestmuziek

Vóór het feest: steeds dezelfde toonaard instrumentaal.

Na het feest: in andere toonaarden (transponeren) zingen en spelen.

VIJFDE KLAS

Muziek in de vijfde klas: het gaat hier vooral om de inhoud van de muzieklessen in de namiddagperiodes. Sommige elementen daarvan komen ook aan bod in de ochtendmuziek (muzikale opmaat). In die ochtendmuziek komen de kinderen van de vijfde klas echter ook in contact met wat in vierde en zesde klas thuishoort.

Zang

Meerstemmig:

Twee- en driestemmige zettingen voor gelijke stemmen.

Canons.

Syllabisch (hoofdzakelijk).

Keuze van de liederen:

Uit het repertoire van het traditionele kinderlied.

In samenhang met de intervaller.

In samenhang met periodelessen.

In samenhang met toneelstuk.

In samenhang met het feest.

Lieder in diverse talen.

Niet: vereenvoudigde versies van bekende muziekwerken.

Tessituur

c' - f'' met een zeldzame afwijking naar boven en naar beneden. (b - g'').

Instrumentaal

Aansluiten bij het liedrepertoire.

Blokfluit: sopraan-, alt- en tenorblokfluit.

Moeilijkere liederen.

Voortzetting: fis, cis, bes, es (twee mollen, twee kruisen).

Blokfluitstukjes met instrumentale begeleiding.

Eenvoudige twee- en driestemmige zettingen en eenvoudige canons.

Klokkenspel

Meer gebruik van chromatische tonen.

Ostinato's en bourdons.

Slaginstrumenten

Ritmische ondersteuning van de melodie.

Ondersteuning van maat en metrum.

Andere instrumenten

Vele kinderen leren in de muziekschool een instrument bespelen. Deze instrumenten kunnen geïntegreerd worden in de muziekpraktijk van de school.

Notenleer

Toonladders van C, F, G, D en E op de sopraanfluit, van C, F, G, E, A en Bes op de altfluit.
Toonladders van a, d, e op sopraan; van a, d, e, g op alt.
Toontreffen op sopraan-, en altblokfluit en met de stem.
Toontreffen met tweede stem op blokfluit en met de stem.
Ritmische notatie in combinatie met toonnotatie.
Majeur-mineur oefenen.
De F-sleutel op de altfluit.

Intervalleer

Intervallen op het klokkenspel treffen, vanuit diverse tonen.
Improviseren op klokkenspel.
Intervallen op de blokfluit treffen.
Intervallen al zingend treffen: ontwikkelen van absoluut gehoor door het treffen van de toon a.
Intervalreeksen leren gebruiken op de blokfluit en met de stem.

Stemvorming en ademhaling

Geen bewustzijn voor de middenrifademhaling wekken. Wel spelletjes en oefeningen die deze bevorderen: kaarsen blazen, ritmieballonnetje blazen, veertjes blazen enz...
Geen stemvorming als dusdanig, wel steeds voldoende hoog zingen met aandacht voor kopresonantie.
Zingen op klanken: noe, lu, jo, ju enz; klanken die vooraan in de mond kunnen gezongen worden. Liefst niet met de a-klank, tenzij voorafgegaan door een j (ja) of n(na) en met voldoende aandacht voor de plaatsing van de klank vooraan in de mond.
Goede articulatie met ontspannen mond.
Aandacht bij meerstemmig zingen: zorgen dat de kinderen niet op de stem drukken!

Gehoortvorming

Klanken herkennen (klankkwaliteiten).
Toonduur herkennen.
Toonhoogte herkennen.
Intervallen herkennen.
Luisteren naar muziek (bijvoorbeeld ook bij begin van een verhaal).
Luisteren naar muziek in taalperiode creatief schrijven.
Absolute tonen herkennen.

Vormleer

Voor- en nazingen van muzikale zinnen.
Voor- en naspelen improviserend.

Ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen.

Ritme

Het ritme van de tekst volgen al klappend en op instrumenten.

Ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen.

Ondersteuning van het metrum.

Metrum en ritme gelijktijdig hanteren.

Ostinato's en bourdons op Orff-instrumentarium.

Maatslaan is niet nodig.

Functionele muziek

Toneelmuziek

Begeleiden van de liederen (meerstemmig) met mogelijk gebruik van ostinato.

Zuiver instrumentale melodische stukjes.

Ritmische stukjes (slagwerk).

Feestmuziek

Vóór het feest: steeds dezelfde toonaard instrumentaal.

Na het feest: in andere toonaarden (transponeren) zingen en spelen.

ZESDE KLAS

Muziek in de zesde klas: het gaat hier vooral om de inhoud van de muzieklessen in de namiddagperiodes. Sommige elementen daarvan komen ook aan bod in de ochtendmuziek (muzikale opmaat). In die ochtendmuziek komen kinderen van de zesde klas echter ook in contact met wat in vierde en vijfde klas thuishoort.

Zang

Meerstemmig:

Twee- en driestemmige zettingen voor gelijke stemmen.

Vierstemmig kan als de vierde stem instrumentaal wordt gespeeld.

Canons.

Syllabisch (hoofdzakelijk).

Keuze van de liederen:

Uit het repertoire van het traditionele kinderlied.

In samenhang met de intervaller.

In samenhang met periodelessen.

In samenhang met toneelstuk.

In samenhang met het feest.

Lieder in diverse talen.

Bij voorkeur geen vereenvoudigde versies van bekende muziekwerken.

Tessituur

c' - f'' met een zeldzame afwijking naar boven en naar beneden. (b - g'').

Instrumentaal

Aansluiten bij het liedrepertoire.

Blokfluit: sopraan-, alt- en tenorblokfluit. Ook de basblokfluit.

Moeilijkere liederen.

Voortzetting: fis, cis, bes, es (twee mollen, twee kruisen).

Blokfluitstukjes met instrumentale begeleiding.

Eenvoudige twee- en driestemmige zettingen en eenvoudige canons.

Klokkenspel

Meer gebruik van chromatische tonen.

Ostinato's en bourdons.

Slaginstrumenten

Ritmische ondersteuning van de melodie.

Ondersteuning van maat en metrum.

Andere instrumenten

Vele kinderen leren in de muziekschool een instrument bespelen. Deze instrumenten kunnen geïntegreerd worden in de muziekpraktijk van de school.

Notenleer

Aanbrengen van het notenbeeld.
Toonladders van C, F, G, D en E op de sopraanfluit, van C, F, G, E, A en Bes op de altfluit.
Toonladders van a, d, e op sopraan; van a, d, e, g op alt.
Toontreffen op sopraan-, en altblokfluit en met de stem.
Toontreffen met tweede stem op blokfluit en met de stem.
Ritmische notatie in combinatie met toonnotatie.
De F-sleutel.
Majeur-mineur oefenen.
Intervalleer.
Intervallen op het klokkenspel treffen, vanuit diverse tonen.
Improviseren op klokkenspel.
Intervallen op de blokfluit treffen.
Intervallen al zingend treffen: ontwikkelen van absoluut gehoor door het treffen van de toon a.
Intervalreeksen leren gebruiken op de blokfluit en met de stem.

Harmonieleer

Drieklanken.
I-IV-V grote tertsakkoorden in verschillende liggingen.
Cadensen: I-IV-V-I.

Stemvorming en ademhaling

Geen bewustzijn voor de middenrifademhaling wekken. Wel spelletjes en oefeningen die deze bevorderen: kaarsen blazen, ritmiekballonnetje blazen, veertjes blazen enz...
Geen stemvorming als dusdanig, wel steeds voldoende hoog zingen met aandacht voor kopresonantie.
Zingen op klanken: noe, lu, jo, ju enz; klanken die vooraan in de mond kunnen gezongen worden. Liefst niet met de a-klank, tenzij voorafgegaan door een j (ja) of n (na) en met voldoende aandacht voor de plaatsing van de klank vooraan in de mond.
Goede articulatie met ontspannen mond.
Aandacht bij meerstemmig zingen: zorgen dat de kinderen niet op de stem drukken!

Gehoortvorming

Klanken herkennen (klankkwaliteiten).
Toonduur herkennen.
Toonhoogte herkennen.

Intervallen herkennen.

Luisteren naar muziek (bijvoorbeeld ook bij begin van een verhaal).

Luisteren naar muziek in taalperiode creatief schrijven

Absolute tonen herkennen.

Vormleer

Voor- en nazingen van muzikale zinnen.

Voor- en naspelen improviserend.

Ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen.

Ritme

Het ritme van de tekst volgen al klappend en op instrumenten.

Ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen.

Ondersteuning van het metrum.

Metrum en ritme gelijktijdig hanteren.

Ostinato's en bourdons op Orff-instrumentarium.

Maatslaan is niet nodig.

Functionele muziek

Toneelmuziek

Begeleiden van de liederen (meerstemmig) met mogelijk gebruik van ostinato.

Zuiver instrumentale melodische stukjes.

Ritmische stukjes (slagwerk).

Feestmuziek

Vóór het feest: steeds dezelfde toonaard instrumentaal.

Na het feest: in andere toonaarden (transponeren) zingen en spelen.

ENKELE AANDACHTSPUNTEN

Dirigeren

Steeds zéér eenvoudige aanduidingen van het ritme, zelden van de maat.

De kinderen moeten getraind worden in het kijken naar de dirigent. De dirigent dirigeert vooral met de mond, niet met armen of handen. Grote en wijde armbewegingen leiden af, en kunnen slechts uitzonderlijk gebruikt worden.

Maatslaan is meestal niet nodig, tenzij bij instrumentaal spel en combinatie zang en instrumentaal spel.

Bij instrumentaal spel kan het helpen om enkele kinderen de maat te laten aangeven op een instrument.

Melodie-instrumenten als viool en dwarsfluit, hobo en dergelijke zijn zéér geschikt om als maatinstrument te gebruiken.

Klokkenspelletjes vooral gebruiken als melodie-instrumenten.

Zang

Laat kinderen vooral zingen zonder instrumentale begeleiding, dus liefst a capella.

Begeleiding met piano is te vermijden. De piano is getemperd gestemd en verhindert daardoor het juiste toontreffen.

Begeleiding met snaarinstrumenten als viool en cello is wel mogelijk, wegens exacte stemming van de kwint.

Meerstemmigheid

Niet in kleuterklas en eerste, tweede en derde klas.

Wel in vierde, vijfde en zesde klas.

Instrumentaal kan het vanaf de derde klas.

Wel ter gelegenheid van schoolfeesten, maar dan uitsluitend als de hele school samen zingt.

Degene die de schoolsamenzang leidt zingt steeds de eerste stem mee, om op die manier houvast te geven aan de jongste kinderen die ook steeds de eerste stem zingen.

Wil men kinderen van eerste, tweede en derde klas bij meerstemmigheid betrekken, dan moeten zij voldoende gesteund worden door grotere kinderen.

Wat met spontaan zingen van tweede stem of canon in een derde klas (of eerder)?

Laten gebeuren, maar zeker niet bevorderen.

Laat het eerder instrumentaal gebeuren dan zingend.

Geduld is in deze essentieel. Te vroege meerstemmigheid kan funest zijn voor de (kinder)stem.